

LUNDS
UNIVERSITET

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA21
VT 2009
Handledare: Sannerstedt, Anders

Senegal och Guinea

**Frankrikes neo-koloniala politik och dess effekter på
ländernas demokratiska utveckling**

Svensson, Natalia
Kusturica, Jasmina

Abstract

Frankrikes neo-koloniala strategi fokuserade på att bevara gamla beroendestrukturer och behålla de forna kolonierna, bland annat Senegal och Guinea, under sitt inflytande. Denna uppsats syftar till att besvara frågan huruvida den Afrikapolitik som Frankrike förde efter Senegals och Guineas självständighetsdeklaration har påverkat ländernas demokratiseringsprocess.

Med utgångspunkt i neo-kolonial teori diskuterar vi om neokolonialismen, genom utformningen av samhällsekonomiska, politiska och kulturella institutioner, har kunnat påverka demokratiseringen. Dock kunde inte teorin på ett tydligt sätt definiera effekterna av den franska neo-koloniala politiken på Senegals och Guineas demokratiutveckling. Med stöd av det aktörscentrerade perspektivet och transitologin kunde vi däremot finna att de politiska ledarnas roll varit avgörande för demokratiseringens utgång i Senegal och Guinea.

Nyckelord: neo-kolonial politik, Françafrique, Francophone Afrika, Gaullism, Senegal, Guinea

Antal ord: 9486

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	1
1.2 METOD OCH MATERIAL	2
1.3 DISPOSITION	2
2. TEORI - STRUKTURALISTISKT OCH AKTÖRSCENTRERAT PERSPEKTIV	3
3. FRANKRIKES NEO-KOLONIALA AFRIKAPOLITIK	5
3.1 AVKOLONISERING OCH LANSERING AV FRANSK NEO-KOLONIAL POLITIK.....	5
3.2 FRANKRIKES NEO-KOLONIALA POLITIK FRÅN DE GAULLE TILL SARKOZY	5
4. FALLSTUDIER	10
4.1 SENEGAL	10
4.1.1 VÄGEN TILL SJÄLVSTÄNDIGHETEN	10
4.1.2 DET POLITISKA LEDARSKAPET	11
4.1.3 FRANKRIKES NEO-KOLONIALA POLITIK I SENEGAL.....	14
4.2 GUINEA	16
4.2.1 VÄGEN TILL SJÄLVSTÄNDIGHETEN	16
4.2.2 DET POLITISKA LEDARSKAPET	16
4.2.3 FRANKRIKES NEO-KOLONIALA POLITIK I GUINEA	20
5. ANALYS OCH SLUTSATS	23
6. REFERENSFÖRTECKNING	25

1. Inledning

Andra världskrigets följder och förstärkningen av de nationalistiska rörelserna i Afrika fick de Europeiska makterna att inse att de måste förbereda sig inför avkoloniseringen av sina afrikanska kolonier. En ny form av relationer utarbetades för att de europeiska makterna efter koloniernas självständighet skulle kunna bibehålla sitt inflytande i regionen. Sådana relationer där de utomstående makterna försökte att binda de nybildade staterna till sina intressen och behov, kom att kallas *neokolonialism* (Nwauwa 2003).

Fransk neokolonialism definieras ofta som social historia av relationer mellan francophona afrikanska eliter och franska eliter, som i sin tur tillät manipulering av den afrikanska befolkningen (Keese 2007: 593). Personaliseringen av politiken i Afrika var ett av de viktigaste redskapen som tillät Frankrike att driva fram sina intressen i regionen.

Redan 1960 var alla franska kolonier självständiga. Guinea var den första franska kolonin att deklarerera sin självständighet 1958. Det framkallade ett stort missnöje från Frankrikes sida och resulterade i konfliktfyllda relationer. Sedan dess var Guinea "förlorat" för Frankrike. Senegal lyckades dock att bevara vänliga relationer med Frankrike. Under den turbulenta perioden i början av 1960-talet var det viktigt för de afrikanska länderna att ha en vänlig relation med Frankrike eftersom det var avgörande för om man skulle erhålla fransk hjälp eller inte (Keese 2007: 593).

Alltsedan koloniernas självständighet har Frankrike spelat en viktig roll vid utformningen av koloniernas representativa institutioner och försäkrat sig om att skapa, för Frankrike fördelaktiga, ekonomiska, diplomatiska och säkerhetsmässiga förutsättningar (Joseph 1997: 370).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med vårt uppsatsarbete är att definiera huruvida den Afrikapolitik som Frankrike förde efter Senegals och Guineas självständighetsdeklaration har påverkat ländernas demokratiseringsprocess. Därför kommer vi att försöka besvara följande frågor:

– *Vilka effekter har den franska neo-koloniala politiken haft på demokratiseringsprocessen i Senegal och Guinea?*

– *Finns det andra faktorer som varit mer avgörande för den demokratiska övergången i Senegal och Guinea?*

1.2 Metod och material

Den franska neo-koloniala politikens roll i demokratiseringsprocessen i Senegal och Guinea kommer att analyseras ur ett komparativt perspektiv. Vår jämförande studie har sin utgångspunkt i ett mest lika-design – "allt annat lika" (Esaiasson 2007: 112) och är av en kvalitativ karaktär.

Länderna liknar varandra i många avseenden, därför ser vi dem som ett lämpligt par för en komparativ analys. Både Senegal och Guinea var franska kolonier, de är grannländer, ungefär lika stora befolkningsmässigt (Senegal – ca 11,3 miljoner, Guinea – 9,6 miljoner). Fördelningen mellan ländernas religiösa grupper är också liknande. Senegals befolkning är till 94 % muslimer, 5 % kristna och 1 % tillhör traditionella afrikanska religioner. Guineas befolkning är till 85 % muslimer, 8 % kristna och 7 % tillhör traditionella afrikanska religioner.

Vad gäller demokratiutvecklingen, hade de gått skilda vägar och efter självständigheten såg deras relationer med Frankrike olika ut. Guineas kontakter med Frankrike avbröts, medan Senegal behöll nära kontakter med den forna kolonialmakten.

Som Freedom House ranking visar (på en skala där 1 är bäst och 7 är sämst), har Senegals demokratiseringsprocess blivit mer lyckad jämfört med Guineas.

Freedom House ranking 2008 (Internet 1)

Senegal

political rights: 2

civil liberties: 3

status: "fri"

Guinea

political rights: 6

civil liberties: 5

status: "icke-fri"

Det material vi främst kommer att använda oss av är vetenskapligt förankrad litteratur, fallstudier som behandlar de valda länderna, vetenskapliga artiklar, tidningsartiklar och institutionernas (t.ex. Frankrikes Ambassad) officiella publikationer. Mängden objektiv och kritiskt granskat material är ofantlig. Det som dock är värt att nämna är att vi saknar material som behandlade Frankrikes neo-koloniala politik i Senegal och Guinea under slutet av 1970 till 1990- talet, i den mån det förekommer är det sparsamt.

1.3 Disposition

Först kommer vi att presentera den teoretiska delen, därefter följer ett avsnitt som behandlar Frankrikes neo-koloniala politik i Afrika. I den här delen får läsaren den nödvändiga bakgrunden för att kunna förstå våra fallstudier, Senegal och Guinea. Fallstudierna är uppdelade i tre etapper: vägen till självständigheten, det politiska ledarskapet och Frankrikes neo-koloniala politik. Därefter följer en analys och slutsats.

2. Teori - strukturalistiskt och aktörscentrerat perspektiv

I det här avsnittet presenteras två teoretiska skildringar – strukturalistisk teori och ett aktörsperspektiv. Den strukturalistiska teorin kopplas till den av neokolonialismen uppbyggda strukturella institutioner och aktörsperspektivet fokuserar på ledarens roll under en demokratisk transition – transitologi.

Louis Althusser, en fransk marxistisk filosof, publicerade i mitten av 1960- talet sina första verk. Han menade att samhället bestod av strukturer och att enskilda människor var bärare av sådana strukturella sammanhang (Dahlgren – Florén 1996: 106-107). Strukturalismen hade under 1960 och 1970- talen hos många franska intellektuella begränsats till områden som låg lingvistikerna nära: litteraturanalyser, språkanalyser och idéhistoriska arbeten. Althusser var den som däremot överförde strukturalismen till politikens och samhällsvetenskapens områden (Dahlgren – Florén 1996: 110-111).

Strukturalism ligger till grund för den neo-koloniala teorin, som utvecklades i andan av marxismen under 1950- och 1960- talet. I fokus för den står strukturer, medan aktörer har en sekundär betydelse. Neo-kolonial teori definierar avsaknad av effektiva politiska och ekonomiska strukturer som den viktigaste orsaken till underutvecklingen i tredje världen. På Third All-African Peoples' Conference i Kairo 1961, hade de farliga fibrerna till den neo-koloniala teorin tydligt uttalats. Neokolonialismen blev identifierad som det koloniala systemets överlevnad trots den politiska självständighetens formella erkännande. De forna kolonierna föll offer för en raffinerad form av politisk, militär och teknologisk dominans (McGuire 2006: 112). Eftersom det blev svårt att frigöra sig, då de koloniala makterna hade deformerat deras ekonomiska, politiska och sociala strukturer, blev de underutvecklade staterna slutligen tvungna att samarbeta med de koloniala makterna (McGuire 2006: 113).

Den neo-koloniala politiken har ekonomiska målsättningar men den påverkar även samhällets alla strukturer: politiska, ekonomiska och kulturella, vars utformning i sin tur påverkar demokratiseringen. Med den neo-koloniala verkligheten kommer den afrikanska demokratin, trots så kallade demokratiska ledare, att förbli en illusion. Så länge den nuvarande eliten behåller makten kommer varken institutioner, strukturer eller sociala relationer att förändras (Agbango 1998 (red): 300). En av de stora anledningarna till varför anti-demokratiska rörelser kunde förfoga över makten under en längre period, beror på den neo-koloniala statens karaktär och roll. I stort var styret en fortsättning av det koloniala förtrycket, bristen på hegemoni, trovärdighet, stabilitet och legitimitet, och styret över en stor inproduktiv, avhängig, oansvarig och korrupt och förfallen elit, blev staten ett direkt instrument för förtryck och exploatering (Agbango 1998 (red): 301).

Dahlgren och Florén konstaterar att vi med det strukturalistiska perspektivet kan upptäcka sociala förändringar, men det som däremot inte kan studeras är hur själva

förändringen sker. Därför skulle man med ett aktörsperspektiv kunna fokusera på den förändringsskapande processen genom att studera människan som handlar – aktören. Aktörer kan vara individer eller grupper och utför alltid sina handlingar i ett socialt sammanhang. Handlingen är alltså integrerad i ett socialt system (Dahlgren – Florén 1996: 131).

Vi skulle vilja koppla det aktörsbaserade perspektivet till transitologin. Denna teori hävdar att demokratin är skapad av medvetna och engagerade aktörer, förutsatt att aktörerna besitter en hel del tur och visar vilja att kompromissa (Grugel 2002: 56). Transitologins intellektuella början kom med professorn Dankwart Alexander Rustows kritik mot moderniseringsteorin. Rustow menade att skapandet av en demokrati är en dynamisk process, i kontexten av en förlängd och ofullständig politisk kamp, som måste passera tre steg: en förberedande fas, en beslutsfas – i vilken en liten ledarkrets spelar en avgörande roll, och en tillvänjningsfas i vilken medborgare och ledare måste inrätta det nya systemet till fullo. Dessa steg kan också beskrivas som liberalisering, transition och konsolidering (Grugel 2002: 57).

1986 lanserade teoretikerna Schmitter, O'Donnell och Whitehead en viktig transitologisk analys, 'Transition from Authoritarian Rule', som blev en mycket viktig referens i studiet av transitologin. Det betonades att en lyckad transition berodde på eliternas samverkan. Teoretikerna slog fast att demokratin inte påverkades av den strukturella situationen, utan att skickliga ledare var nyckeln till en lyckad övergång, och slutligen etablerandet av demokratiska procedurer (Grugel 2002: 57-58).

3. Frankrikes neo-koloniala Afrikapolitik

3.1 Avkolonisering och lansering av fransk neo-kolonial politik

1960 blev alla Frankrikes kolonier självständiga. Enligt Peter Schraeder var Frankrike den enda forna kolonialmakten som planerade att inte bara behålla, utan också utvidga sin närvaro i Afrika, och rättfärdigade sina ambitioner med sin geografiska närhet och sina historiska förhållanden med de forna kolonierna (Schraeder 1997: 206). "Françafrique" blev en symbolisk benämning på de nära relationerna mellan Frankrike och dess forna afrikanska kolonier.

Charles de Gaulle spelade en central roll i utformningen av Frankrikes nya Afrikapolitik. Den neo-koloniala strategin blev officiell 1960, när ett samarbetsavtal mellan Frankrike och några afrikanska länder under franskt inflytande undertecknades. Inom avtalets ramar erbjöd Frankrike de forna kolonierna sitt stöd för bl.a. de finansiella, tekniska och militära områdena, som i sin tur garanterade Frankrike en fortsatt privilegierad ställning. Det innebar att Frankrike kunde behålla kontroll över ländernas ekonomi och kommers, interna affärer och utrikesrelationer och dessutom undvika risken att ersättas av de andra stormakterna (Camara 1976: 114f).

Schraeder menar att det var just Frankrikes ambitioner att behålla sin historiska position som supermakt, som låg till grund för politiken i fransktalande Afrika under det kalla kriget (Schraeder 1997: 206). Franska politiker försökte sprida och konsolidera den franska kulturen, språket och de intellektuella traditionerna. Att bevara den ekonomiska överlägsenheten var också ett av de viktigaste målen för fransk utrikespolitik (Schraeder 1997: 206-207).

3.2 Frankrikes neo-koloniala politik från de Gaulle till Sarkozy

Frankrikes neo-koloniala Afrikapolitik har under en lång period varit "domaine réservé" – ett politiskt område reserverat endast för presidenten. Den kunde inte diskuteras i parlamentet, exponeras offentligt eller kritiseras förrän efter kalla kriget, då kritiken mot den började växa (Schraeder 1997: 206). Frankrikes relationer med forna kolonier har varit av mycket speciell karaktär, och förekomsten av en afrikansk rådgivare i presidentpalatset, styrker detta. Fram till 1995 sköttes dessutom relationerna med Francophone Africa genom ett speciellt skapat ministerium (biståndsministeriet), medan utrikesministeriet tog hand om kontakter med andra delar av världen (Gunnarson 1997: 75).

Under de senaste decennierna har en viss förändring av Frankrikes neo-koloniala politik kunnat bevitnas, men det är fortfarande tveksamt om Frankrike verkligen har lämnat den Gaullistiska politiken bakom sig.

Fransk neokolonialism under 1960 -1980-talet

Under sitt presidentmandat (1959 - 1969) försökte de Gaulle behålla Frankrikes position som en stormakt på den internationella arenan. För att hålla de forna kolonierna under franskt inflytande satsade de Gaulle på att bevara de beroendestrukturer som hade byggts upp under kolonialperioden. Hans ekonomiska, politiska och militära satsningar har varit effektiva på att utveckla väldigt nära beroendeförhållanden med de forna kolonierna och för att assimileras in i den franska kulturen (Eriksson 1982: 4).

I mitten av 70-talet började den franska neokolonialismen försvagas inifrån, då dess resurser var otillräckliga för att driva det neo-koloniala maskineriet framåt. Frankrike tvingades att söka stöd från amerikanskt och västtyskt kapital, och även om Frankrike hade ett visst inflytande i Afrika, fattades de viktigaste besluten med USA:s samtycke (Eriksson 1982: 4f).

Under Giscard d'Estaings presidentstyre 1974-1981, skedde en omläggning av det franska biståndet som fastslogs i Abelin-rapporten från 1975. Det statliga bilaterala biståndet minskade till förmån för den multilaterala finansieringen (Eriksson 1982: 38f). Relationerna mellan Frankrike och dess forna afrikanska kolonier var starkt bilateralt under de första decennierna efter avkolonisering. Frankrikes Afrikapolitik under denna period gick ut på att skapa strukturer som utvecklade byråkratiskt, ekonomiskt, finansiellt, kulturellt och ideologiskt beroende till den forne kolonisatören. Frankrike tvekade dessutom inte att använda militära medel för att upprätthålla beroendeförhållandena (Eriksson 1982: 12).

Efter självständigheten hade det ekonomiska beroendet till den forna kolonialmakten förstärkts ytterligare genom monetära och finansiella band. Frankrike deltog i utformning av ländernas utvecklingsplaner, kontrollerade tull- och handelsavtalen, fattade viktiga beslut i kapital- och kreditfrågor, sedelutgivningar och penningpolitik. "Samarbete" inom den monetära zonen (franzonen) gav franska företag frihet att föra in kapital och föra ut vinster (Eriksson 1982: 13-19).

Frankrikes militära samarbete med de forna kolonierna och dess militär närvaro i regionen var ett av medlen som skulle försäkra den ekonomiska överlägsenheten och hindra oönskade händelseförlopp. Efter avkoloniseringen hade antalet franska soldater stationerade i Afrika till och med ökat. Franska elitgrupper och främlingslegionärer hade vid flera tillfällen hjälpt diktatoriska regimer att hålla sig kvar vid makten (Eriksson 1982: 23-31).

Det byråkratiska beroendet kunde upprätthållas med hjälp av statliga och halvstatliga institutioner, som skapade en relativ autonom struktur. De två viktigaste institutionerna som styrde Frankrikes politik inom området och tog hand om de länder

som ingick samarbetsavtalet var Fonds d'Aide et Coopération (FAC) och Caisse Central de Coopération Economique (CCCE) (Eriksson 1982: 12).

Men samarbetet på det kulturella och tekniska planet var av högsta prioritet för Frankrike. En stor del av Frankrikes bistånd hade som mål att stärka den franska kulturens och språkets roll för det afrikanska folket, som ofta ledde till nedvärdering och förstörande av den lokala kulturen (Eriksson 1982: 19-23).

Fransk neokolonialism under 1990 - 2000-talet

Perioden efter det kalla kriget karaktäriserades med uppkomsten av prodemokratiska rörelser i afrikanska länder och det riskerade att förstöra de francophona strukturerna. Under ett fransk-afrikanskt toppmöte 1990 i La Baule (senare känt som La Baule Doktrinen) uttalade François Mitterrand, president under 1981-1995, sitt stöd för afrikanska prodemokratiska rörelser. Han försäkrade att *"det franska biståndet i framtiden skulle kopplas till demokrati i mottagarländerna och att bistånd i högre grad skulle beviljas länder som genomförde demokratiska reformer"* (Gunnarson 1997: 82). Frankrikes demokratifrämjande retorik efterlevdes dock inte i praktiken, då det franska biståndet alltjämt inriktades på att vidmakthålla profranska diktaturer.

Några av de viktigaste punkterna som Mitterrands afrikaprogram koncentrerades kring var avpersonaliseringen av relationerna med francophon Africa, avståndstagandet från de mest repressiva afrikanska politiska ledarna, förbättringen av relationerna med de progressiva fransktalande länderna och de socialistiska länderna i Väst- och Centralafrika, samt etableringen av diplomatiska relationer (Gunnarson 1997: 90).

Tobias Carlsson definierade i sin uppsats, början på 1990-talet som en vändpunkt – där det första steget gjordes mot en förändring i den gaullistiska franska Afrikapolitiken. Det kalla krigets slut och uppkomst av fenomenet *cohabitation* kan, enligt honom, förklara, en sådan vändning. *Cohabitation* ("samexistens"), uppstår när president och premiärminister tillhör konkurrerande politiska partier (Internet 2).

Det kalla krigets slut *"decreased the need for complicity with third world countries since these no longer had to be prevented from "choosing side"* (Carlsson 2007: 18). *Cohabitation* i sin tur kunde också ha bidragit till försvagningen av Frankrikes traditionella gaullistiska Afrikapolitik, då det krävdes en kompromiss innan besluten kunde fattas (Carlsson 2007: 18).

Under *cohabitation* mellan Chirac och Jospin 1997-2002 kunde inte Chirac förverkliga sin gaullistiskt orienterade Afrikapolitik, eftersom den vänsterorienterade majoriteten i parlamentet inte stödde hans program. Sedan år 2002 mötte Chirac däremot inget stort motstånd mot sin syn på franco-afrikanska relationer och kunde därmed börja implementera den gaullistiskt orienterade politiken (Carlsson 2007: 18).

Under Chiracs tid som president (1995-2007) fortsatte Frankrike att hålla ett öga på sina forna kolonier och hade fortfarande stort inflytande över ländernas interna affärer. Chiracs administration fortsatte att stödja pro-franska diktatorer och Chirac byggde upp personliga relationer med afrikanska ledare, som ledde till att Frankrike

blundade för korruption och maktmissbruk i Afrika. Dessutom hamnade det franska biståndet i diktatorernas fickor (Internet 3).

Presidentvalet 2007 ingav hopp om att möjligtvis den nye presidenten skulle förändra Frankrikes traditionella Afrikapolitik. Under sin valkampanj lovade Nicolas Sarkozy att bryta alla korrupta förbindelser med de forna kolonierna. Under sin första resa till Afrika som Frankrikes president pratade Sarkozy om behovet att etablera mer hälsosamma relationer med Afrika i form av ett samarbete mellan jämlika nationer (Internet 4).

Sarkozy har inga privata kontakter med Afrikanska ledare som de föregående presidenterna Mitterrand och Chirac hade, men han har ärvt de ekonomiska och militära relationerna med kontinenten, som kommer att ta tid att förändra (Internet 4).

Redan 15 år före Sarkozys ankomst till makten, uttryckte Frankrike sitt stöd för "rena" regeringar i de afrikanska länderna och för respekt av mänskliga rättigheter, men verkligheten var ofta en annan. Personaliseringen av relationerna mellan franska och afrikanska ledare skapade beroenden, där afrikanska regimer, som gav Frankrike röster i FN och slöt avtal med franska företag, krävde franskt stöd i utbyte (Internet 4).

Efter Sarkozys tal i Dakar, som väckte stor reaktion, var det tveksamt om "samarbete mellan jämlika nationer" var möjligt. I sitt tal beskrev han att den afrikanske mannen har *"behov av att tro snarare än att förstå, att känna snarare än att tänka, att leva i harmoni snarare än att erövra"* (Internet 5).

Frankrikes ekonomiska intressen i Afrika utgör ett hinder på väg mot jämlika relationer, då Frankrike fortfarande försöker försvara sina ekonomiska intressen. Ett av exemplen är fallet Togo, där Sarkozy föreslagit presidenten Faure Gnassingbé att denne skulle visa sin lojalitet mot Paris och bevilja kontroll över hamnen Lomé till Sarkozys vän Vincent Bolloré (Internet 5).

En viktig omstrukturering av relationerna mellan Frankrike och de forna kolonierna skedde på 2000-talet. Frankrike övergick från det bilaterala samarbetet, som fram tills dess präglade den franska Afrikapolitiken, till det multilaterala. Tobias Carlssons uppsats analyserar hur denna övergång skett, vilka de bakomliggande skälen varit och hur Frankrikes multilaterala politik ser ut idag. Denna övergång till multilaterala förhållanden, menar Carlsson, gav Frankrike möjlighet att maximera sitt inflytande och samtidigt minimera sina utgifter. Biståndspolitik och det militära samarbetet är idag de viktigaste verktygen som Frankrike använder för att hålla Afrika under sitt inflytande. Den multilaterala politiken drivs genom verksamhet inom t.ex. EU:s biståndspolitik, Världsbanken och IMF (Carlsson 2007: 25-29).

Den militära närvaron på den afrikanska kontinenten försöker Frankrike att utöva i kontexten av europeiskt samarbete. Inom försvarsavtalet har Frankrike väldigt nära kontakter med sex före detta kolonier: Kamerun, Elfbenskusten, Gabon, Togo, Centralafrikanska republiken och Senegal. Med ett antal andra länder finns avtal om militärt samarbete (Carlsson 2007: 25).

Men omorientering av samarbetspolitiken till det multilaterala konceptet hindrar inte Frankrike, betonar Carlsson, att uppnå sina utrikespolitiska mål. Snarare tvärtom, i det aktuella sammanhanget kan det vara ett mer effektivt medel. Med det nya konceptet

kan Frankrikes bistånd se viktigare ut och dessutom kan Frankrike framstå som Afrikas vän (Carlsson 2007: 25).

Det framgår tydligt att även om Frankrikes Afrikapolitik har utvecklats och fått nya former sedan 60-talet, har dess innebörd förblivit oförändrad. Idag, som för nästan 50 år sedan, är det viktigt för Frankrike att hålla de forna kolonierna under sin kontroll och det är uppenbart att det kommer att dröja med "begravningen" av Françafrique. Det utlovade avbrottet av relationerna med afrikanska diktatorer har inte skett, många av dem välkomnas fortfarande på Elysée.

4. Fallstudier

4.1 Senegal

4.1.1 Vägen till självständigheten

Vägen till självständigheten var en process mellan 1945-1960. Startskottet anses vara då Generalen de Gaulle samlade till konferens i slutet av 1944 för att diskutera de franska koloniernas framtid. Brazzavillekonferensen hölls i Franska Ekvatorialafrika och markerade slutet på den gamla autokratiska eran. Den reform som slogs fast var att Frankrike skulle se till att främja ekonomiskt och socialt välbefinnande och bevilja befolkningen en större röst i det administrativa arbetet. Den politiska reformen var tunn men det stod klart att självständighet inte var en möjlighet i de franska kolonierna (Gellar 1995: 15).

1948 kom Léopold Sédar Senghor till den politiska arenan som Senegals andra ombud, i det franska parlamentet. Senghor bildade ett nytt politisk parti, Bloc Démocratique Sénégalais (*Senegalesiska Demokratiska Blocket – BDS*). I början av 1950-talet oroad sig Senghor för de ekonomiska frågorna och blev en kraftfull förespråkare som ständigt påminde Frankrike om dess förpliktelse att förse bättre utbildnings- och hälsoanläggningar för den afrikanska befolkningen. Med jämna mellanrum sammankallade han nya politiska arrangemang mellan Frankrike och Västafrika. I oktober 1954 föreslog Senghor att de Västafrikanska territorierna skulle gå med i den franska federala republiken men som två separata entiteter, en med huvudstad i Dakar och en med huvudstad i Abidjan (Gellar 1995: 16).

Hemma i Senegal hade de koloniala reformerna från 1946 lett till stora förändringar i det politiska livet. Eftersom skillnaden i status mellan medborgare och undersåte hade eliminerats och rösträtten utökats för att innefatta landsbygdsbefolkningen, markerade det slutet på medborgarnas monopol över den senegalesiska politiken. Makt och inflytande utökades istället till de islamiska marabuterna. 1951-1952 kom Senghors parti att bli ett majoritetsparti i Senegal. Detta till stor del på grund av undersåtarnas förargelse över medborgarnas tidigare privilegier och nedlåtande attityder. Stödet var även stort bland Senegals prominenta muslimska ledare. Den andra stora utvecklingen var framträdandet av fackföreningsmedlemmar, intellektuella och universitetsstudenter som viktiga aktörer i den senegalesiska politiken. De drev en mer nationalistisk och radikal politik och menade bl.a. att BDS var för nära knutet till Frankrike (Gellar 1995: 16-17).

Nationalisternas krav på självständighet steg i allt högre grad. BDS, lett av Senghor och Mamadou Dia, hans politiska löjtnant, rörde sig mot det högra blocket. När flera intellektuella marxister gick med i partiet, bytte dem namn till Bloc Populaire Sénégalais (*Senegalesiskt Folkblock – BPS*), för att återspegla den ideologiska förändringen. Generalen de Gaulle återvände till makten 1958 och framhöll tre nya alternativ för de

franska territorierna: total integration med Frankrike stod högst upp på listan, ett alternativ som ingen tog på allvar; politisk autonomi, inom ramverket av ett franskt samhälle dominerat av Frankrike, som skulle fortsätta att ansvara för utrikespolitiken, försvaret, de finansiella och monetära frågorna, samt högre utbildning; och omedelbar självständighet. De två senare alternativen debatterades intensivt i Senegal och genom hela den Västafrikanska federationen. Bl.a. militanta fackföreningsmedlemmar och studenter ville ha omedelbar självständighet. Senegals marabuter däremot, motsatte sig en fullständig självständighet med skäl i att de radikala skulle kunna ta makten och driva kampanjer som skulle kunna underminera marabuternas auktoritet. Efter stormiga debatter och bildandet av ett nytt parti, Union Progressiste Sénégalaise (*Senegalesiska Progressiva Föreningen – UPS*) drevs kampanjer för omedelbar självständighet i september 1958. Ett ja-alternativ skulle innebära självstyre inom det franska samhället, dominerat av Frankrike, och ett nej-alternativ skulle innebära omedelbart självbestämmande och möjlighet att avbryta all fransk hjälp. Trots en kraftig kampanj för att rösta nej av senegalesiska nationalisterna i bl.a. Dakar, visade det slutliga resultatet att mer än 97 procent röstat ja (Gellar 1995: 17-18).

UPS konsoliderade makten 1959 och fick över 83 procent av rösterna i allmänna valen och alla åttio platser i nationalförsamlingen. Guinea, som det enda territoriet i "Svarta Afrika", att välja omedelbar självständighet trots repressalier från Frankrike, uppmuntrade Senegal och andra afrikanska francophona stater att söka fullt självbestämmande. I slutet av 1959 accepterade de Gaulle Senegals självständighet, förutsatt att landet skulle behålla nära politiska, ekonomiska och kulturella band med Frankrike. Malifederationen blev formellt självständig den 4 april 1960, ett datum som fortfarande firas som Senegals Självständighetsdag. 1960 hade Senegal en egen konstitution och ett säte i Förenta Nationerna (Gellar 1995: 18-19).

4.1.2 Det politiska ledarskapet

Senegal är en av de mest demokratiska och minst förtryckande staterna på den afrikanska kontinenten. Skickliga ledare, stöd från muslimska ledare, engagemang för demokratiska värden och traditioner, professionalism inom militären, och en politisk kultur som föredrar att lösa konflikter genom dialog, är faktorer som bidrar till Senegals långvariga politiska stabilitet (Gellar 1995: 21).

I januari 1981 blev Léopold Sédar Senghor första afrikanska statsöverhuvud att frivilligt träda tillbaka och överlämna makten till sin efterträdare på ett fredligt och ordningsamt sätt. Senghors politiska skicklighet är utan tvekan grunden till Senegals politiska stabilitet (Gellar 1995: 21, Crowder 1967).

Tidigt kännetecknades Senghors karriär som president av hans förmåga att kunna ta avgörande beslut. Efter problem med premiärministern, Mamadou Dia och hans arresterande, valde Senghor att göra förändringar i konstitutionen från 1960. Han eliminerade premiärministerns ämbete och koncentrerade makten till presidenten. I en folkomröstning från 1963 beviljades den nya konstitutionen och därmed instiftades en

stark presidentregim. Mellan åren 1964-1975 hade Senegal omvandlats till en enpartistat. Genom hela perioden hade UPS alla platser i nationalförsamlingen och stod aldrig inför någon formell politisk opposition i nationella eller lokala val. Trots avsaknaden av oppositionspartier blev det sena 1960-talet en stormig period för UPS och Senghor. Perioden markerades av ett försök att lönnmörda president Senghor 1967. Genom att vara en skicklig talare och genom att vädja till studenter, arbetare och affärsmän; välja in deras ledare; och använda våld när det blev ytterst nödvändigt för att beskydda regimen, lyckades Senghor överleva. Under tiden höjdes kritiska röster rörande den nya konstitutionen och avsaknaden av en premiärminister. 1970 valde Senghor att revidera konstitutionen och namngav Abdou Diouf, en ung teknokrat och Senghors protegé, som Senegals nya premiärminister. I de allmänna valen 1973 stod Senghor åter som segrare och kunde varsamt börja liberalisera regimen och återställa skepnaden av en flerpartidemokrati (Gellar 1995: 22-23).

1973 godkände Senghor Dias och andra politiska ledares frisläppande för att demonstrera önskan om en nationell försoning. Några månader senare godkände regeringen Parti Démocratique Sénégalais (*Senegalesiska Demokratiska Partiet – PDS*), lett av Abdoulaye Wade, som landets första lagliga oppositionsparti sedan 1966. Från 1976-1980 markerades Senghors politik med fortsatt liberalisering, rörelse mot ett konkurrenskraftigt flerpartisystem och förberedelser inför hans avgång från den politiska scenen. Konstitutionen reviderades återigen och tillät nu ett trepartisystem. UPS bytte namn till Parti Socialiste (*Socialistpartiet – PS*) och kandiderade tillsammans med de två andra partierna i det nationella presidentvalet och det lagstiftande valet 1978. Valkampanjen kännetecknades av massmöten och tv-sända debatter mellan de stridande partiernas talesmän. De statskontrollerade massmedierna anklagades snart att favorisera UPS/PS och att de lokala administrativa handläggarna var långt ifrån neutrala när det kom till valövervakandet. De officiella resultaten visade att PS hade vunnit valet med uppskattningsvis 82 procent av de sammanlagda rösterna. 1979 beslutade Senghor att revidera konstitutionen för en fjärde gång för att bereda plats för ett fjärde politiskt parti, Mouvement Républicain Sénégalais (*Senegalesiska Republikanska Rörelsen – MRS*) (Gellar 1995: 23-24).

I liberaliseringen av Senegal förberedde Senghor sitt eventuella tillbakadragande från den politiska scenen. Sedan återupprättandet av premiärministerämbetet 1970, har Senghor gjort allt för att Abdou Diouf skulle bli hans efterträdare. 1976 reviderades konstitutionen på nytt för att tillåta premiärministern att automatiskt ta över presidentposten utifall den sittande presidenten resignerade. Senghor byggde upp Dioufs status som nationell ledare genom att skicka honom till viktiga diplomatiska uppdrag. Senghor avgick i slutet av 1980 och kunde garantera att Diouf satt säker fram till nästa val. Abdou Diouf tillträdde ämbetet på Nyårsdagen 1981 och markerade en ny era i den senegalesiska politiken (Gellar 1995: 24).

När Diouf kom till makten hade han inget rykte om att vara en stark politisk personlighet. Istället ansågs han vara en allmänt blygsam, om inte osäker, teknokrat som troget tjänat Senghor och staten. Vissa ställde sig frågande om Diouf hade den nödvändiga auktoriteten, styrkan och den politiska skickligheten för att dels leda sitt

parti och dels leda landet. Men Diouf rörde sig snabbt för att försäkra om hans auktoritet och politiska ledarskap och blev Generalsekreterare för PS. Förståndigt nog utnämnde han flera av de gamla ledarna som vice generalsekreterare och därmed visade respekt för partiets gråskägg, samtidigt som han vann deras löften och lojalitet. För att ytterligare försäkra sin kontroll över partiapparaten placerade han sina närmaste partimedarbetare på flera nyckelposter. Därefter tog han flera djärva åtgärder för att öka sin personliga prestige och status som president; han besökte Saudiarabien, vilket säkrade hans anseende som en framstående muslimsk ledare och talesperson för Afrika inom den muslimska världen. Vidare hopbringade han regeringsrepresentanter, lärarförbund, föräldraföreningar och andra grupper för att diskutera Senegals skolväsende. Slutligen etablerades ett obegränsat flerpartisystem. Med dessa åtgärder tog man itu med flera av de ömma punkterna som hade utvecklats under Senghor (Gellar 1995: 24-26).

Religionen hade inte lyfts fram mycket i den senegalesiska politiken även om landet har en dominerande muslimsk befolkning. Senegals television bevakade den muslimska konferensen i Saudiarabien 1981 som visade Diouf be i den heliga staden Mecka. När han återvände hem välkomnades han som en hjälte av muslimerna, vilka var stolta att se Senegal bli erkänt som en muslimsk nation ledd av en muslimsk ledare. Något som tidigare inte varit möjligt under den katolske Senghor (Gellar 1995: 26).

Diouf meddelade att han skulle be nationalförsamlingen att godkänna erkännandet av alla politiska partier och göra förändringar i konstitutionen för att ta bort den begränsning som endast erkände fyra lagliga politiska partier. Detta beslut visade att Diouf visste hur han skulle hantera den politiska oppositionen och banade vägen för ytterligare liberalisering genom att låta den "illegala" oppositionen kandidera. Det skulle visa sig att Diouf stod som segrare i presidentvalet 1983 med 83,45 procent av rösterna. Även om valet etablerade Dioufs legitimitet som Senegals president, befläckades hans personliga framtoning genom hans oförmåga att kontrollera och erkänna utspridda och bedrägliga handlingar från partiets anhängare. Därmed var Dioufs politiska smekmånad över (Gellar 1995: 26-28).

En månad efter valet överraskade Diouf landet genom att tillkännage elimineringen av premiärministerposten och återinförandet av en stark presidentregim. Landet befanns sig i en djup social och ekonomisk kris och protester höjdes bland studenter som var missnöjda med arbetsmarknaden. Gatudemonstrationerna ökade i volym och regimen blev allt mer repressiv. När Diouf vägrade att reformera vallagen fruktade oppositionen att regimen nu skulle rigga valen och på så sätt förhindra oppositionen att överta makten. I allmänna val 1988 segrade Diouf återigen men klimatet i landet förvärrades ständigt med demonstrationer och mer våld från regimen. Senegals internationella framtoning som en stabil demokrati blev befläckt då artiklar började komma ut i den franska pressen som pekade på bristerna i den senegalesiska demokratin (Gellar 1995: 28-29).

1990 tog Diouf flera viktiga åtgärder för att rädda sin avtagande politiska tur och för att avsluta den politiska isolationen. Han återinförde demokratiska partiprocedurer, gav större möjligheter för kvinnor, ungdomar, och lokala ledare att komma upp i partiet

PS. Han var också intresserad att försonas med den politiska oppositionen och skapa en bredare regering. Året därpå meddelade han att han skulle återställa premiärministerposten och för första gången sedan självständigheten inkluderade även regeringen ledare från oppositionspartier, valsystemet reformerades med deltagare från nästan alla politiska partier och försåg oppositionen med större tillträde till den statskontrollerade median. En ny vallag skapade förutsättningar för minskat bedrägeri och gjorde valen mer transparenta. Varje väljare skulle också identifieras (Gellar 1995: 30).

Under nyvalskampanjen porträtterades Diouf som en världskänd figur vars ledarskap ökat Senegals internationella prestige. Under Diouf hade Senegal blivit en demokratisk modell i Afrika, ett faktum som vederbörligen erkänts av västerländska stater. Senegal hade också blivit framstående i den muslimska världen som det första landet att stå värd för Islamic Conference 1991. Senegals prestige på den internationella arenan, reflekterades i de stora mängderna bistånd som landet fick, både från väst och från den muslimska världen. Den 21 februari 1993 vann Diouf presidentvalet med 58,4 procent av rösterna och det lagstiftande valet den 9 maj samma år med 56,56 procent av rösterna. Flera svåra perioder stod dock framför landet (Gellar 1995: 32-35).

4.1.3 Frankrikes neo-koloniala politik i Senegal

Nära kulturella och språkliga samband satte tydliga spår i de ekonomiska relationerna. Senghor förespråkade den franska kulturen och det franska språket och menade att det hade enande krafter som skulle leda till utveckling, upplysning och framsteg för alla (Erikson – Daris 1982: 54-55). Senegals speciella relation med Frankrike överlevde flera decennier och utgjorde en av grundpelarna i landets utrikespolitik. Senegals privilegierade position inom det franska koloniala systemet och de intellektuellas inblandning i den franska politiken har lämnat efter sig kulturella och känslomässiga band som är svåra att bryta (Gellar 1995: 84).

Senegals speciella relation med Frankrike under Senghor (1960-1980) kännetecknas av hans personliga lojalitet till Frankrike och accepterandet av de Gaulles utrikespolitik. Senghor såg Frankrike som Europas naturliga ledare och försvarare av Tredje Världens intressen. Under 1980- och 1990- talen fortsatte den speciella relationen mellan Senegal och Frankrike, främst på grund av Dioufs nära politiska band med Mitterrand och det franska socialistiska partiet (Gellar 1995: 84)

Sedan självständigheten har förhållandet mellan Frankrike och Senegal gått igenom fyra faser. Den första fasen dominerades av de Gaulle som insisterade på att behålla en faderskapsliknande relation med Senegal, och lovade att förse landet med finansiell och teknisk support. Fram till 1969 gjorde Senegal väldigt lite för att reducera sin ekonomiska bundenhet eller att försöka nationalisera de ekonomiska sektorerna (Gellar 1995: 84).

Under Pompidou (1969-1974), de Gaulles efterträdare, fortsatte de goda relationerna med Frankrike. Den franska militärens närvaro reducerades och de senegalesiska militärbaserna överfördes från fransk till senegalesisk suveränitet. När

Pompidou gick bort 1974 tillträdde presidenten d'Estaing. Under hans period sammanflätades den senegalesiska politiken ytterligare med den franska. Senegal stödde Frankrike i flera militära interventioner i Afrika och blev en värdefull tillgång (Gellar 1995: 85)

Mitterrand och de franska socialisterna inledde den fjärde fasen. Diouf välkomnade socialisterna och etablerade nära band med Mitterrand och andra socialistiska ledare. Senegal stödde Mitterrands Tredje Världen politik och engagemanget att öka det franska biståndet i Afrika. De franska socialisterna hyllade Senegals framsteg vad gäller mänskliga rättigheter och deras ansträngningar på demokratiutvecklingen. Mitterrand och Diouf sökte ändra de neo-koloniala länkarna som karakteriserade Franco-Afrikanska relationerna under 1960- och 1970- talet. Diouf försökte expandera Senegals synlighet genom att stärka de politiska banden med USA och den muslimska världen. 1989 avskrev Mitterrand alla Senegals skulder till den Franska staten (Gellar 1995: 86).

När Chirac kom till makten 1995 förstärkte han den personliga, flexibla och generösa politiken. Frankrike innehade monopol på den senegalesiska handeln och var Senegals viktigaste källa till finansiellt och tekniskt stöd (Gellar 1995: 87).

Den franska neo-koloniala politiken i Senegal är främst framträdande när man talar om kulturella influenser. Redan den första franska skolan i Senegal 1816 hade som målsättning att sprida det franska språket och civilisationen. Senghor blev det lokala stöd som behövdes för att sprida ideologin om det fransk-afrikanska kulturella sambandet. Den neo-koloniala skolan medförde stark social diskriminering och utslagningen var enorm. Många klarade inte anpassningen till fransk kultur och språk, de som gynnades var de som vuxit upp med franskan, alltså de välbärgade familjerna (Erikson – Daris 1982: 55).

Efter självständigheten var den koloniala strukturen tvungen att anpassas till nya villkor. Personalbiståndet blev en viktig del i överföringen av kulturella värden, vid sidan av kapital och det kulturella. Den viktigaste funktionen för personalbiståndet var att tillförsäkra fransk direkt närvaro på senegalesisk mark. Avsikten var att utbilda en politisk-byråkratisk borgarklass, underordnad franska intressen. Ända upp på ministernivå finns franska assistenter som genom "råd" utövade påtryckningar på den ekonomiska, sociala och kulturella politiken (Erikson – Daris 1982: 55-56).

De ekonomiska och sociala konsekvenserna går direkt att härleda till neo-kolonialismen. När världsekonomin stod under kris drabbades arbetare och bönder i Senegal eftersom ekonomin stod i händerna på utländska intressen. Det satte käppar i hjulet för regeringen eftersom arbetarna och bönderna vägrade samarbeta, studenternas protester växte och alla sektorer i Senegal stod i kris. En enorm arbetslöshet tvingade tusentals arbetare i sin mest produktiva ålder att utvandra. Den franska, men också den utländska, neokolonialismen bär ett ansvar för dessa sociala konsekvenser, menar författarna (Erikson – Daris 1982: 56).

4.2 Guinea

4.2.1 Vägen till självständigheten

De första stegen till Guineas självständighet gjordes redan efter andra världskriget. På en konferens i Mali 1946 bildades Rassemblement démocratique africain (*Demokratiska afrikanska församlingen – RDA*). En av konferensens deltagarna var Ahmed Sekou Touré, som redan hade bildat Guineas första fackförening för anställda vid post- och telekommunikation, och som 1974 bildade Parti démocratique de Guinée (*Guineas demokratiska parti – PDG*) i anslutning till RDA (Binns 1996: xx).

Upproret mot den centrala makten i Alger utlöste en politisk kris. I ett försök att rädda det franska imperiet föreslog de Gaulles regering en ny konstitution som skulle bli Femte Republikens grundlag och som skulle definiera Frankrikes relationer med kolonierna. Folkomröstningen om den nya konstitutionen ägde rum den 28 september 1958 (Schmidt 2007: 157).

Guineas gräsrotsaktivister fördömde konstitutionen och bad RDA att yrka på landets självständighet istället. Men de territoriella RDA:s ledare hade en annan åsikt och var villiga att acceptera den nya grundlagen. För att övertyga RDA:s guineanska avdelning att stödja konstitutionen skickade territoriella RDA sina toppledare till en kongress i Conakry. Den guineanska vänstern, ledd av studenter, lärare och fackföreningar tvingade Guineas ledare att välja ”nej”-sidan. Den 28 september 1958 röstade Guineas folk ”Nej” till den nya konstitutionen och valde istället självständighet. I hela franska imperiet var Guinea det enda landet som då röstade för sin självständighet (Schmidt 2007: 157f).

För att demonstrera de konsekvenser som Guineas negativa röst kom att föra med sig, började Frankrike förbereda sin evakuering från landet redan elva dagar före folkomröstningen. Efter omröstningen försökte Frankrike diplomatiskt, politiskt, ekonomiskt och militärt att isolera Guinea, som tvingades söka nya partners i öst (Schmidt 2007: 157).

4.2.2 Det politiska ledarskapet

Sékou Touré blev Guineas första president att styra landet i över tjugo år, från 1958 till 1984. Han föddes 1922 i en fattig bondfamilj. Hans föräldrar tillhörde de etniska grupperna Sousou och Malinke. Efter grundskolan blev Touré antagen till Georges Poiret skola i Conakry, på grund av dåliga betyg hoppade han av skolan, och valde istället distansstudier. Som 18-åring började han arbeta för Compagnie du Niger Français, och ett år senare för posten. Några år därefter blev han en av RDA:s stiftare och började arbeta för finansdepartementet, men tvingades lämna arbetet på grund av sin politiska verksamhet (Rivière 1977: 86).

Sedan dess valde Touré att koncentrera sig på arbete inom fackföreningar och 1948 utnämndes han till generalsekreterare av CGT:s guineanska avdelning (fr.

Confédération générale du travail – Generella Arbetarkonfederationen). I början av 1950-talet blev Touré allt mäktigare på både lokal och federal nivå och utvecklade sina politiska ambitioner. Hans popularitet växte och han blev vald till den territoriella församlingen. Tourés politiska framgång fortsatte och 1956 valdes han till Frankrikes nationella församling (*Assemblée Nationale*) och dessutom blev han Conakrys borgmästare (Rivière 1977: 87).

Inför folkomröstningen 1958 drev Touré en kampanj för Guineas självständighet under slogan "*we prefer poverty in liberty than slavery in riches*" (Internet 11). När den efterlängtdade självständigheten uppnåddes 1958 blev han landets första president. Tourés ankomst till makten följdes av folkligt stöd och optimism för hans revolutionära socialistiska politik (Binns 1996: xx).

Tourés starkaste sida var, enligt Thompson, hans taktiska förmåga (Rivière 1977: 89). Under första åren som president var hans politik väldigt balanserad och försökte driva fram intressen för alla etniska grupper. Men med åren försvann Tourés flexibilitet och han förvandlades till en diktator. Han blev mer och mer benägen att använda sig av auktoritära medel och våld (Rivière 1977: 89). Att ifrågasätta presidentens politik innebar stora risker. De som misstänktes tillhöra Tourés politiska opposition antingen försvann eller fängslades (Binns 1996: xxi). Touré blev så småningom besatt av idén att det hela tiden planerades komplotter mot honom och han blev alltmer grym mot sina opponenter (Binns 1996: xxi).

Till följd av förföljelser tvingades många guineaner fly landet och bo i exil. Enligt franska beräkningar flydde ca 2 miljoner av Guineas 5,5 miljoner (Internet 6). Bland de som flydde fanns många intellektuella, tjänstemän, militärer och representanter för den etniska gruppen Tulani, vilket fick enorma konsekvenser för landets ekonomi (Binns 1996: xxi).

1970 försökte en portugisiskt ledd invasion av Guinea avsätta Touré. Trupperna lyckades att befria ett antal politiska fångar, men misslyckades med sitt främsta mål. Det orsakade en ännu starkare våg av våld i landet med hemliga domar och avrättningar (Binns 1996: xxi; Internet 6). Det stod klart att Touré inte missat något tillfälle att försvaga sina motståndare.

Efter alla verkliga och inbillade komplotter mot Touré, förstärkte han kontrollen över landet. I och med omorganisationen av de lokala styrelserna 1973, fick *Pouvoirs révolutionnaires locaux* (*Det lokala revolutionära styret – PRL*), kontroll över alla handelsaktiviteter och förvandlades på det viset till någon slags "ekonomisk polis". Representanter för den etniska gruppen Fula stod nu i fokus för presidentens förföljelser (Binns 1996: xxi).

1978, efter att Amnesty International offentliggjort en rapport om mänskliga rättigheter i Guinea, och efter det internationella samfundets kritik, påbörjade Tourés regim en liberaliseringsprocess. I början av 1980-talet försökte Touré återuppbygga relationer med andra afrikanska länder, men han dog oväntat i en hjärtinfarkt (Binns 1996: xxii).

Efter Tourés död i mars 1984 övergick makten till premiärministern Louis Lansana Beavogui, men den 3 april samma år genomförde Lansana Conté en statskupp

och tog över makten. Han utnämnde sig själv till republikens president och hans medhjälpare Diarra Traoré blev landets premiärminister (Internet 7).

Lansana Conté föddes 1934 i en muslimsk familj som tillhörde Sousou-stammen. Sin utbildning fick han i en koranskola i Conakry-området och efter den blev han antagen på militära skolor i Elfbensusten och Senegal. 1955 blev han antagen till den franska armén och tjänstgjorde i Algeriet under självständighetskriget. Tre år efter att den självständiga guineanska staten bildats, tog hans militära karriär fart och han arbetade sig snabbt upp i den guineanska armén som Tourés anhängare. Contés inflytande ökade och 1980 valdes han in i parlamentet (Internet 7)

Efter att Conté tagit över makten 1984 upplöste han PDG, frigav de politiska fångarna och tillsatte en halvcivil regering. Det blev början på den Andra republiken som möttes med stor entusiasm från CMRN:s sida (*Comité militaire de redressement national – Militär kommitté för nationell återupprättelse* (fritt översatt)). En ny era påstods ha börjat i guineansk politik och Touré anklagades för despoti (Binns 1996: xxii). Conté styrde landet under perioden 1984-2008 .

Vid tidpunkten då Conté tog över makten uppfattades han som en enkel och blygsam person som bara hade de bästa avsikterna. Men när åren gick och hans makt stärktes upptäcktes en annan sida av honom. Han börjar avskeda alla från regeringen som kunde uppfattas som politiska motståndare för att försäkra sig om att vara den enda bestämmande makten i landet (Soumah 2006: 208). Det blev snabbt uppenbart att Conté var lika inhuman som hans företrädare Touré.

Kort efter att Lansana Conté tagit över makten kom han i konflikt med sin premiärminister, som försökt störta Contés regim 1985. Försöket misslyckades och Traoré och 200 andra personer anhölls (Binns 1996: xxiii; Internet 7). Conté blev landets enda "härskare", alla beslut fattades av honom utan hänsyn till andra politiska institutioners funktioner och åsikter. Enligt Conté var andra institutioner underordnade presidenten och var tvungna att anamma hans politik. Korruptionen genomsyrade hela strukturen. Tjänstemän valdes bland Contés vänner, familjemedlemmar, affärspartners och på det viset garanterades de immunitet mot sina handlingar – de kunde aldrig bli straffade (Soumah 2006: 208; Bangoura – Bangoura - Diop 2007: 157) .

I början av 1990-talet började Conté uttrycka stöd för demokratiska förändringar, men i själva verket var han inte redo att dela med sig av makten. Misslyckandet med den ekonomiska politiken minskade hans stöd bland folket. Men, "*his survival for so long owed much to the aid and military training supplied by the Western powers who saw in him a stable leader in a West African region beset by civil war*", skrev *Times online* (Internet 7).

1990 introducerades en ny konstitution som skulle försäkra övergång till ett två-partisystem inom fem år. Men året därpå, i oktober 1991, som svar på folkets uppror, lovade Conté att antalet partier för registrering inte skulle begränsas. Löftet trädde i kraft den 23 december 1991 med Tredje republiken nya konstitution (Binns 1996: xxiif; Internet 7). Fram till slutet av 1992 blev mer än 40 politiska partier registrerade, bland de RPG (*Rassemblement populaire guinéen – Guineansk folkets samling*), som var en illegal opposition i flera år. Det nya presidentvalet ägde rum i december 1993 och

parlaments- och kommunalvalen 1995. Conté vann presidentvalet och hans parti PUP (Enighets- och utvecklings partiet) vann parlaments- och kommunalvalen. (Binns 1996: xxiif; Internet 7) 1998 vann Conté sitt andra presidentmandat, men oppositionen klagade på fusk, vilket internationella observatörer bekräftade (Internet 7).

Lansana Conté blev fast besluten att stanna vid makten och han fortsatte att hålla landet i ett järngrepp. I september 2000, dömdes Contés viktigaste motståndare, oppositionsledaren Alpha Condé till fem års fängelse för att ha hotat statens säkerhet och hyrt utländska soldater. I folkomröstningen i november 2001 röstade 98 procent av befolkningen för ändringar i konstitutionen som avskaffade begränsningen av antalet mandatperioder för en och samma president (Internet 7). Detta tillät Conté att sitta kvar vid makten en tredje mandatperiod, då han kammade hem segern i presidentvalet den 21 december 2003. Oppositionen protesterade mot valutgången då fusk var uppenbart. Problemet var att hela valprocessen fr.o.m. 1993 t.o.m. 2003 kontrollerades uteslutande av presidenten och hans administration. Den mest uppenbara överträdelsen av vallagen under presidentvalet 2003 från Contés sida var att börja sin valkampanj arton månader före dess officiella start. Samtidigt förbjöds representanter för oppositionen att samlas, demonstrera och resa i landet. (Soumah 2006: 54f) Under sin valkampanj hade Conté erkänt: *"la démocratie à l'occidentale, je ne sais pas très bien ce que cela signifie"* ("västerländsk demokrati, jag vet inte riktigt vad det innebär" – vår övers.) (Soumah 2006: 54f).

Under 2000-talet hade Conté inte visat någon vilja att föra en mer human och rättvis politik. I ett upplopp i maj 2006 mot de höga priserna på ris och bränsle, dog ca 20 personer, då demonstrationen slogs ner våldsamt av säkerhetsstyrkor. Brott mot mänskliga rättigheter rapporterades igen 2006 av Human Rights Watch och i november 2006 placerades Guinea som det näst mest korrupta landet i världen, efter Haiti, enligt Transparency International ranking (Internet 7).

2007 fortsatte våldsamteterna i landet. Contés motståndare organiserade nationella protester mot det totalitära styret, och ca 60 personer dog under Contés försök att slå ner demonstrationerna. 18 dagar efter dess början återkallades demonstrationerna av fackföreningarna då Conté gick med på att ge en del av sina befogenheter till premiärministern. Men demonstrationerna återupptogs då man insåg att personen som utnämnts till premiärminister stått presidenten väldigt nära. Till följd av detta introducerade Conté undantagstillstånd och gav armén uppdrag att upprätthålla ordningen. Contés sätt att hantera krisen fick stark kritik från både amerikanskt och afrikanskt håll, även de europeiska föreningarna hade höjt sina röster (Internet 7).

Till slut förvandlades Conté, precis som företrädaren Touré, till en hänsynslös diktator som styrde landet med repression och korruption. Det fanns inte en enda artikel i grundlagen, som hans regim inte hade brutit mot. Sina politiska opponenter betraktade han alltid som fiender som skulle besegras och det fanns aldrig någon debatt om landets nationella problem. Den sociala ojämlikheten fördjupades under Contés styre. Bara en liten minoritet utövade kontroll över Guineas rikedom medan majoriteten levde i en enorm fattigdom (Soumah 2006: 151-185).

Sedan självständigheten har Guinea styrts av diktatoriska regimer. 26 år av Tourés och 24 år av Contés auktoritära styren hade enorma politiska konsekvenser för landets ekonomiska, politiska och sociala utveckling (Soumah 2006: 119). Landets första ledare gav aldrig möjlighet för demokratin att få fäste. Såväl Touré som Conté var ovilliga att föra en dialog med sina politiska motståndare och använde sig av våldsmedel för att hålla sig kvar vid makten.

4.2.3 Frankrikes neo-koloniala politik i Guinea

Sékou Touré trodde att han efter folkomröstning skulle kunna förhandla sig till ett speciellt avtal med Frankrike, som liknade det som träffats med de länder som valde att ingå i den Franska Gemensamheten. Samarbetet, som Touré planerade, skulle innebära en med Frankrike gemensam valuta och en gemensam utrikes- och försvarspolitik. Dessutom skulle Guinea stanna kvar i franczonen och erbjuda Frankrike högsta prioritet inom den kommersiella sektorn (Schmidt 2007: 166). Han hoppades dessutom att Frankrike skulle bli första landet att erkänna ett självständigt Guinea.

Men efter Guineas "Nej"-röst blev de fransk-guineanska relationerna väldigt spända. Frankrike betraktade Guinea som ett fientligt territorium, och som en fiende som skulle bestraffas. Som vi nämnt tidigare, började Frankrike redan före folkomröstningen förbereda sin evakuering ut ur landet. När resultat av Guineas folkomröstning offentliggjorts, dröjde Frankrike inte med svaret. Det finansiella stödet, krediterna, stoppades och all fransk teknisk, administrativ och läropersonal befalldes att omedelbart lämna landet och ta med sig eller förstöra arkiv och statistiska register. Teknisk service saboterades och utrustningen förstördes, telefonledningarna klipptes av, militärlägren fräntogs all sin utrustning och sjukhusen läkemedlen. Skeppen med för Guinea livsnödvändiga varor (mat och läkemedel) stoppades och den franska näringslivssektorn började föra pengar ut ur landet. Därtill försökte Frankrike isolera Guinea på den internationella arenan (Schmidt 2007: 170-172).

Med destabiliseringen av Guineas ekonomiska och administrativa infrastruktur försökte Frankrike visa andra länder vilka konsekvenser "det andra valet" kan föra med sig. Alla dessa åtgärder planerades för att provocera fram ekonomisk panik, politiskt missnöje och civila upplöpp (Schmidt 2007: 172).

Trots det fortsatte Touré att försöka normalisera de fransk-guineanska relationerna och den 29 november 1958 skickades en fransk regeringsdelegation till Conakry för att diskutera Guineas avsikter gällande samarbetet. Första steget mot återuppbyggnad av förhållandena var tre avtal, slutna i januari 1959, som skulle återställa ländernas relation i tre riktningar: Guineas medlemskap i franczonen, tekniskt och administrativt samarbete och kulturellt utbyte. Avtalen återskapade franskt inflytande i landet (Camara 1976: 157-159).

Redan under hösten 1959 började spänningen mellan Frankrike och Guinea växa igen efter att Touré i september, på PDG:s femte kongress, deklarerat att den guineanska

utrikespolitiken skulle komma att gå i riktning mot en positiv neutralism. Relationerna försvårades ytterligare när guineanska valutan skapades utanför franczonen och Frankrikes finansdepartement bestämde sig för att avbryta de finansiella relationerna med Guinea (Camara 1976: 157-159).

Sedan Guineas självständighet och fram tills 1976 präglades landets relationer med metropolen av upp- och nedgångar. Ett antal konflikter och kriser försvårade stabiliseringen av förhållandena, men försök till att lösa oenigheterna gjordes.

Under perioden 1960-1965 blev Guineas politik gentemot Frankrike mer aggressiv samtidigt som nationaliseringen av fransk egendom påbörjats och reaktionerna med Östblocket stärkts (Rivière 1977: 158). Förhållandena mellan länderna blev inte bättre då Sékou Touré accentuerade landets neutralism och självständighet och vägrade att acceptera Guineas beroendeställning gentemot Frankrike (Rivière 1977: 160).

1962 uppstod det en ny kris i de fransk-guineanska relationerna när en fransk bank och två försäkringsbolag nationaliserades. Kort därefter uppstod det en annan konflikt mellan den guineanska regeringen och franska flygbolag. Diskussionen mellan länderna fortsatte och andra viktiga områden togs upp – kommersen, finanssektorn och det tekniskt stöd (Camara 1976: 178-183).

Samarbetet med Frankrike avbröts återigen 1965. I slutet av 1960-talet tvingade den svåra ekonomiska situationen, med kapitalunderskott, Guinea att söka samarbete med framförallt Europa och USA. Relationerna med Frankrike däremot förblev döda (Rivière 1977: 160). Utvecklingen av de fransk-guineanska relationerna 1970 präglades av den politiska instabiliteten i Guinea.

Giscard d'Estaings nya regering, vald 1974, visade en tydlig önskan att normalisera de turbulenta relationerna mellan de två länderna (Rivière 1977: 170). Förutom ekonomiska och strategiska intressen i området, var det viktigt för hans politiska karriär att lyckas med det, som hans företrädare misslyckades med, d.v.s. att integrera Guinea i det Västafrikanska fransktalande samfundet.

För Sékou Touré var det faktum att Giscard d'Estaing inte hade en gaullistisk syn på Afrika en viktig faktor (Smouts 1981: 573). 1976 återställdes de diplomatiska relationerna mellan Frankrike och Guinea och 1977 slöts nya överenskommelser för det ekonomiska samarbetet. Trots alla oenigheter och konflikter hade kontakterna mellan Frankrike och Guinea aldrig avbrutits helt. Även om de ekonomiska och kommersiella förhållandena var begränsade har franska språket behållit sin position i landet. Dessutom hade de guineanska presidenterna bevarat sina personliga kontakter med franska politiker, men det doldes, och officiellt påstods det att det inte fanns någon kontakt mellan Guineas regering och franska politiker (Smouts 1981: 564).

Sedan 2000-talet hade Guinea etablerat starka relationer med Frankrike, vars närvaro idag är viktig på många plan, såsom på det ekonomiska, kulturella och tekniska planet. Ekonomiska förbindelser mellan länderna är djupa och det har varit i politikernas, den kommersiella strukturens och enskilda individers intresse att stärka dessa relationer. Det finns t.ex. ca 70 franska företag som verkar i Guinea och som till stor del jobbar inom följande sektorer: banker, försäkringsbolag, oljeförsörjning, läkemedel, telekommunikationer osv. (Internet 8). Guinea är bland Frankrikes tio

största biståndstagare. AFD (*Agence Française de Développement – Fransk Styrelse för utveckling* – fritt översatt) satsade under perioden 2006 – 2010, 100 M€ på utbildning, vattenförsörjning och jordbruk i Guinea (Internet 8). Frankrike är dessutom Guineas största leverantör som står för 18 % av marknadens produkter. Förutom verksamheten inom ramen av bilaterala avtal, spelar Frankrike en stor roll inom multilaterala överenskommelser och står t.ex. för 25 % av biståndet som ges till Guinea av Europeiska kommissionen (Internet 9).

Vad gäller ett kulturellt och tekniskt samarbete, är Frankrike Guineas privilegierade partner. Ländernas relationer på det kulturella planet regleras med avtalet från 26 juni 1979. Fransk-guineanskt kulturcenter, CCFG (Centre culturel franco-guinéen), anordnar olika slags kulturaktiviteter. Inom ramen av detta kulturprogram arbetar Frankrike för att förbättra skolbarnens kunskaper i franska (Internet 9).

Trots alla försök, har Guinea inte lyckats att komma ifrån beroendet från Frankrike, vars närvaro i landet innebär framför allt ekonomiskt, militärt och kulturellt inflytande. Den kulturella riktningen är särskilt viktig, då spridningen av det franska språket och kulturen kan skapa en känsla av gemenskap, som i sin tur kan ge Frankrike fördelar på andra samarbetsplaner.

5. Analys och slutsats

För den neo-koloniala teorin är dåligt fungerande institutioner främsta orsaken till u-länders underutveckling. Institutioner befinner sig under kolonistörens inflytande och hindras att agera självständigt. För denne är det viktigt att skapa fortsatta beroendeförhållandena för att bevara sin ekonomiska, politiska, ideologiska och kulturella överlägsenhet. Olika slags samhällsekonomiska och politiska institutioner är den moderna kolonistörens främsta mål. Även om den neo-koloniala teorin betonar neokolonialismens ekonomiska konsekvenser, ser vi tydligt hur den, genom institutionernas utformning, påverkar demokratiseringen.

Alla dessa samhällsekonomiska, politiska, kulturella institutioner formar statens kärna. Forskningen om demokratiseringen i Afrika nämner ofta den svaga staten som ett av hindren för övergången till demokrati.

Senegal och Guinea fick sina nuvarande institutioner i arv från kolonialperioden. De byggdes upp av de franska kolonistörerna, styrdes av fransmännen och grundades på odemokratiska principer för att underlätta kontrollen över dem. Det senegalesiska och guineanska folket hade ingen möjlighet att påverka dem.

Efter självständigheten gick länderna olika vägar vad gäller relationerna med den forna kolonistören. Frankrike fortsatte att ha nära samarbete med Senegal på det ekonomiska, militära och kulturella området, medan relationerna med Guinea hade avbrutits fram till 1975. Det innebar att Frankrike under de första 15 åren haft ett betydligt större inflytande över de senegalesiska institutionerna än över de guineanska. Efter att länderna blivit självständiga begränsades inte Frankrikes närvaro i Senegal, nationaliseringen av politiska, byråkratiska och ekonomiska strukturer skedde i lugn takt. I Guinea däremot utförde Frankrike en snabb evakuering av all sin verksamhet och nationaliseringen som Sékou Touré påbörjade redan i början av 60-talet, orsakade nya konflikter med Frankrike.

Senegal har under 300 år, uppger den franska ambassaden i Senegal (Internet 10), haft oavbrutna och väldigt nära relationer med Frankrike, som fortsätter än idag. Landets alla presidenter, till att börja med Senghor, förespråkade sådana relationer. Guinea däremot, efter alla kriser och de dåliga förhållandena med Frankrike, tvingades till slut att samarbeta, trots att det kanske inte riktigt föll landets politiska ledare i smaken. Än idag är t.ex. de ekonomiska sambanden mellan Frankrike och Senegal mycket starkare än de mellan Frankrike och Guinea – att nämna bara prioritering av Senegal inom biståndspolitik och de 250 franska företag som är verksamma inom landet, jämfört med 70 franska företag i Guinea.

Eftersom den neo-koloniala teorin fokuserar på neokolonialismens negativa effekter, så skulle nära förhållanden med den forna kolonialmakten innebära stora risker för demokratiseringen. Beroendet av externa aktörers stöd kan inte leda till en demokratisk konsolidering, då det enligt teorin, bakom all officiell retorik om hjälp och krav på demokratisering, ligger tämligen merkantila intressen. Dessutom bör man ifrågasätta biståndsgivarnas, bland de Frankrike, vilja att främja demokrati med tanke på hur kraven på demokratisering ofta begränsas till kraven på liberalisering av

ekonomin. I nästan femtio år har Frankrike beviljat bistånd till sina forna kolonier, men inget av de länderna blev en stabil konsoliderad demokrati.

Ett sådant beroende förväntas också hindra utvecklingen av en politisk kultur, där både den regerande eliten och oppositionen accepterar de demokratiska spelreglerna. Ett demokratiskt styre är ett fritt styre, och det innebär att det är svårt för den externa makten att kontrollera den.

Den neo-koloniala teorin ger ett paradoxalt resultat på vår empiri – Senegal, som har lång historia av beroendeförhållanden med Frankrike och ingår i ett djupare samarbete med landet, jämfört med Guinea, har egentligen lyckats bättre med demokratisering. Därför tycker vi att de egenskaper som Senegals och Guineas politiska ledare besitter, bäst förklarar situationen med demokratins utveckling i respektive land, och transitologin styrker vår slutsats.

Transitologin, som ställer den politiska eliten i fokus, behandlar politiska och ekonomiska strukturer som ett resultat av dennes agerande. För att ett land ska lyckas med demokrati, måste dess politiska ledare vara engagerade för de demokratiska principerna och vara öppna för en politisk konkurrens.

Senegal är, i det avseendet, Afrikas mest lyckade exempel. Senegals politiska ledare, både Senghor och Diouf, har varit mer öppna för samarbete med sina politiska opponenter än vad Guineas presidenter var. Touré och Conté har alltid betraktat oppositionen som sina fiender och därför var ingen dialog med dem möjlig. Medan Touré och Conté fysisk utrotade sina motståndare, gjorde Senghor och Diouf försök att samarbeta med dem. Politiska ledare i Senegal påbörjade liberaliseringen betydligt tidigare än i Guinea – 70 – respektive 90-talet. Även om Senghor och Diouf inte ska överskattas som demokratisk elit, då båda kunde använda våld och repression för att uppnå stabilitet i landet, har Senegals framgång varit exceptionell för Afrika. Senghor är dessutom en av de väldigt få afrikanska politikerna som frivilligt lämnat över makten.

Man kan spekulera vidare varför Guinea haft mer repressiva politiker än Senegal och här finns det nog inga entydiga svar. Vi uppmärksammade några drag som skilde mellan dem och kunde ha bidragit till att Senghor och Diouf var mer prodemokratiska. Både Senghor och Diouf, hade exempelvis högskoleutbildning, som de fått i Frankrike, medan Touré och Conté hade lägre utbildning som de fått på den afrikanska kontinenten. Senghor, utöver utbildningen, var medlem i Académie Française och hans poesi ingick i fransk skolundervisning. Kanske är det så att Senghor och Diouf just genom nära kontakter med Frankrike anammat en mer demokratisk syn på politik?

Genom en jämförelse mellan Senegals och Guineas demokratiska utveckling och den politik som Frankrike fört i länderna sedan deras självständighet, kom vi fram till att den neo-koloniala teorin inte kunde på ett tydligt sätt definiera effekterna av Frankrikes neo-koloniala politik. Med hjälp av det aktörscentrerade perspektivet, transitologin, kunde vi lyfta fram politiska ledarnas roll som en bidragande faktor i skillnaden mellan demokratiseringens framgång i Senegal och Guinea.

6. Referensförteckning

Agbango, George Akeya, 1998. *Issues and Trends in Contemporary African Politics: Stability, Development, and Democratization*. New York: Peter Lang, 383 s.

Bangoura, Dominique – Bangoura, Mohamed – Diop, Moustapha (red), 2007. *Enjeux et défis démocratiques en Guinée, (février 2007 – décembre 2010): actes du colloque*. Paris: Harmattan, 252 s.

Binns, Margaret, 1996. *Guinea*. Oxford: Clio, 120 s.

Camara, Sylvain Sori, 1976. *La Guinée sans la France*. Paris: Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, 298 s.

Carlsson, Tobias, 2007. "Multilateral Gaullism: explaining French policy reorientation toward multilateralism in Africa", C-uppsats. Lunds universitet, statsvetenskapliga institutionen, 33 s.

Crowder, Michael, 1967. *Senegal: a study of French assimilation policy*. London: Methuenn&co, 151 s.

Dahlgren, Stellan – Florén, Anders, 1996. *Fråga det förflutna*. Lund: Studentlitteratur, 323 s.

Eriksson, Hans – Dartis, Michel, 1982. *Fransk neo-kolonialism i Afrika*. Stockholm: Utrikespolitiska föreningarnas FN förbund, 68 s.

Esaisson, Peter, 2007 *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 3:e uppl. Stockholm: Norstedts juridik, 462 s.

Gellar, Sheldon, 1995. *Senegal: An African nation between Islam and the west*. 2 uppl. Boulder, Colo: Westview Press, 170 s.

Gunnarson, Carina, 1997. *Den förförande makten: Frankrikes Afrikapolitik under Mitterand*. Uppsala: Statsvetenskapliga föreningen, 233 s.

Grugel, Jean, 2008. *Democratization – a critical introduction*. New York: Palgrave Macmillan, 273 s.

Internet 1: Freedom House Country report Guinea/Senegal www.freedomhouse.org

Internet 2: encyclopedia.com

<http://www.encyclopedia.com/doc/1046-cohabitationcoexistncFrnc.html>

Internet 3: BBC 1/04/2007 Ash, Lucy "France – superpower or sugar daddy?" www.bbc.com

Internet 4 : BBC 26/09/2007 Astier, Henri " Sarkozy's Africa policy shift" www.bbc.com

Internet 5 : Le journal du dimanche 14/02/2008 Enault, Marianne "Françafrique: La rupture attendra" www.leJDD.fr

Internet 6 : Biography Ahmed Sékou Touré www.answers.com

Internet 7: Times online 24/12/2008 "Lansana Conté: authoritarian president of Guinea" www.timesonline.co.uk

Internet 8: France diplomatie, "La France et la Guinée: Présentation" www.diplomatie.gouv.fr

Internet 9: France diplomatie, "F.A. n°247 : dossier Guinée" www.diplomatie.gouv.fr

Internet 10: Ambassade de France au Sénégal, "Relations politiques" www.ambafrance-sn.org/spip.php?article312

Internet 11: Suleiman, Rashid 06/10/2008 "African dictators : Ahmed Sékou Touré, the father of coups" www.politicalarticles.net

Joseph, Richard, 1997. "Democratization in Africa after 1989: comparative and theoretical perspectives". *Comparative politics*, vol. 39, nr. 3 s. 363-382

Keese, Alexander, 2007. "First lessons in neo-colonialism: the personalisation of relations between african politicians and french officials in sub-Saharan Africa, 1956-66". *The Journal of Imperial and Commonwealth History*, vol. 35, nr. 4, s. 593-613

McGuire, Charlie, 2006. "Irish Marxism and the Development of the Theory of Neo-Colonialism". *Journal of Democracy*. vol. 41, nr. 3 s. 110-132.

Nwauwa, Apollos, 2003. "Concepts of democracy and democratization in Africa revisited". *Fourth Annual Kent State University Symposium on Democracy* http://upress.kent.edu/Nieman/Concepts_of_Democracy.htm

Rivière, Claude, 1977. *Guinea: the mobilization of a people*. Ithaca, New York: Cornell U.P., 262 s.

Schmidt, Elisabeth, 2007. *Cold war and decolonization in Guinea*. Athens: Ohio University Press, 310 s.

Schraeder, Peter J., 1997. "France and the great game in Africa", *Current history* vol. 96, nr. 610, s. 206-211.

Smouts, Marie-Claude, 1981. "La normalisation des rapports franco-guinéens: analyse d'une médiation". *Revue française de science politique*, vol.31, nr. 3, s. 563-580

Soumah, Maligui, 2006. *Guinée: la démocratie sans le peuple*. Paris : Harmattan, 256 s.